

АНОТАЦІЇ

Бойко Ольга

Соціальна інтеграція дитини з обмеженими можливостями як педагогічна проблема

У статті зосереджено увагу на соціально-педагогічній проблемі інтеграції дітей з обмеженими можливостями в масові загальноосвітні школи через призму сучасних поглядів. Проаналізовано переваги та недоліки інтеграційних процесів стосовно дітей з порушенням психофізичного розвитку в освітньому та соціальному аспектах. Зосереджено увагу на актуальних проблемах, чинних концепціях і відповідних завданнях на шляху освітньої інтеграції дітей з обмеженими можливостями, а також перспективах успішного запровадження її механізмів в Україні. Визначено можливості реалізації навчально-виховних компетенцій учнів в умовах інклюзивного навчання.

Ключові слова: освітня інтеграція, діти з обмеженими можливостями, соціальна ізоляція, соціальна інтеграція, інклюзивна освіта.

Бойко Ольга

Социальная интеграция ребенка с ограниченными возможностями как педагогическая проблема

В статье автор концентрирует внимание на социально-педагогической проблеме интеграции детей с ограниченными возможностями в массовые общеобразовательные школы через призму современных взглядов, подходов и препятствий. Анализируются преимущества и недостатки интеграционных процессов в отношении детей с нарушением психофизического развития в образовательном и социальном аспектах. Сосредоточивается внимание на актуальных проблемах, существующих концепциях и соответствующих задачах на пути интеграции в образовании детей с ограниченными возможностями, а также перспективах успешного внедрения ее механизмов в Украине. Определяются возможности реализации учебновоспитательных компетенций учащихся в условиях инклюзивного обучения.

Ключевые слова: интеграция в образовании, дети с ограниченными возможностями, социальная изоляция, социальная интеграция, инклюзивное образование.

Boiko Olha

Social integration of children with disabilities as a pedagogical problem

The work is devoted to social and pedagogical problem of integration of children with disabilities in comprehensive school through modern views. The advantages and disadvantages of integration processes in relation to children with a disorder of psychophysical development in educational and social aspects have been analyzed. The focus is on topical issues, current concepts and related tasks on the educational integration of children with disabilities, as well as prospects for successful implementation of its mechanisms in Ukraine. The possibilities of realization of students' educational competences in the conditions of inclusive education have been determined.

Key words: integration in education, children with disabilities, opportunities, social isolation, social integration, inclusive education.

Галина Бондаренко

Технології соціальної роботи з майбутніми військовослужбовцями

У статті узагальнено наукові підходи до соціальної роботи з призовниками та допризовниками. Встановлено сукупність методів, які використовують у соціальній роботі при роботі з призовниками та допризовниками, та завдання, які необхідно розв'язати у цій роботі. Охарактеризовано проблеми особистісного та емоційного характеру військовослужбовців строкової служби.

Ключові слова: призовники, допризовники, соціальна робота, військова служба, фахівці соціальної сфери, психологи, проблеми, форми і методи соціальної роботи.

Галина Бондаренко

Технологии социальной работы с будущими военнослужащими

В статье обобщены научные подходы к социальной работе с призывниками и допризывниками. Установлено совокупность методов, используемых в социальной работе при работе с призывниками и допризывниками, и задачи, которые необходимо решать в этой работе. Охарактеризованы проблемы личностного и эмоционального характера военнослужащих срочной службы.

Ключевые слова: призывники, допризывники, социальная работа, военная служба, специалисты социальной сферы, психологи, проблемы, формы и методы социальной работы.

Halyna Bondarenko

Technologies of social work with future servicemen

The article generalizes the scientific approaches to social work with conscripts and pre-conscripts. A set of methods used in social work while working with conscripts and pre-conscripts and the tasks that need to be solved in this work have been established. The problems of personality and emotional character of servicemen of regular service have been described.

Key words: conscripts, pre-recruits, social work, military service, specialists in the social sphere, psychologists, problems, forms and methods of social work.

Юлія Клименко

Професія соціального працівника: творча та наукова складові

Статтю присвячено розгляду єдності творчого та наукового підґрунтя професії соціального працівника. Творча складова професії соціального працівника включає погляд на соціального працівника як на митця; розглянуто значення мужності та співчуття; креативності, оптимізму та доброзичливих професійних відносин. Серед невід'ємних творчих складових згадано також особистісні цінності та власний професійний стиль. Використання наукових методів, знання соціальних явищ, соціальних умов та соціальних проблем; знання професії соціального працівника являють собою наукове підґрунтя професії соціального працівника.

Ключові слова: мистецтво, співчуття, професійні відносини, креативність, особистісні цінності, оптимізм, науковий метод, концептуальні основи.

Юлия Клименко

Профессия социального работника: творческая и научная составляющие

Статья посвящена рассмотрению единства творческого и научного базиса профессии социального работника. Творческая составляющая профессии социального работника включает взгляд на социального работника как на художника; рассмотрено значение мужества и сострадания; креативности, оптимизма и доброжелательных профессиональных отношений. Среди неотъемлемых творческих составляющих рассматриваются также личностные ценности и профессиональный стиль. Использование научных методов, знание социальных явлений, социальных условий и социальных проблем; знание профессии социального работника представляют собой научную основу профессии социального работника.

Ключевые слова: искусство, сочувствие, профессиональные отношения, креативность, личностные ценности, оптимизм, научный метод, концептуальные основы.

Yuliia Klymenko

Profession of social worker: creative and scientific components

The article is devoted to the consideration of the unity of the creative and scientific basis of social worker's profession. The creative component of social worker's profession includes a view of a social worker as an artist; the importance of courage and compassion; creativity, optimism and professional relations have been considered. Personal integrity and professional style have been also treated as integral elements of creative work. Using of scientific methods, knowledge of social phenomena, social conditions and social problems, knowledge of social worker's profession form a scientific basis for the social worker's profession. For effective work, social worker uses a combination of art and science. It must be admitted that the expert makes certain intangible assets in his work: the art of building relationships, creative thinking, rational thoughts and relevant values. It affects both the process and the result.

Key words: art, compassion, professional relations, creativity, personal values, optimism, scientific method, conceptual foundations.

Ольга Матрос

Особливості соціального страхування в Україні як один із аспектів соціального захисту населення

У статті висвітлено особливості соціального страхування як один із аспектів у системі соціального захисту населення в Україні. Розкрито сутність поняття «соціальне страхування» через призму теорій та думок. Проїшовши тривалий шлях еволюції, воно модифікувалося відповідно до потреб часу. Проте й нині відбуваються зміни та адаптація окремих його елементів та механізмів відповідно до потреб сьогодення. Наведено види соціального страхування (зокрема через тимчасову втрату працездатності; від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності й медичне) та принципи соціального страхування.

Ключові слова: соціальний захист, соціальне страхування, втрата працездатності, медичне страхування, страхові внески.

Ольга Матрос

Особенности социального страхования в Украине как один из аспектов социальной защиты населения

В статье освещены особенности социального страхования как один из аспектов в системе социальной защиты населения в Украине. Раскрыта сущность понятия «социальное страхование» через призму теорий и мнений. Пройдя долгий путь эволюции, оно модифицировалось соответствии с потребностями времени. Однако и сейчас происходят изменения и адаптация отдельных его элементов и механизмов в соответствии с потребностями сегодняшнего дня. Приведены виды социального страхования (в том числе через временной потере трудоспособности, от несчастного случая на производстве и профессионального заболевания, повлекших утрату трудоспособности и медицинское) и принципы социального страхования.

Ключевые слова: социальная защита, социальное страхование, потеря работоспособности, медицинское страхование, страховые взносы.

Olha Matros

Features of social security in Ukraine as one of the aspects of social protection population

The article highlights the features of social insurance as one of the aspects of the social protection system of the population in Ukraine. The essence of the concept "social insurance" through the prism of theories and opinions has been revealed. Passing the long path of evolution, it was modified according to the needs of time. However, changes and adaptations of some elements and mechanisms are being made to the present day. The types of social insurance are given (in particular, due to temporary loss of ability to work from work accident and occupational disease, which caused disability and medical expenses) and social insurance principles.

Key words: social protection, social insurance, disability, medical insurance, insurance premiums.

Лілія Моргай

Історія становлення соціальної роботи в Україні

У статті висвітлено історію становлення соціальної роботи в Україні в різні історичні періоди. Встановлено, що соціальна робота сформувалася під впливом таких явищ і феноменів, як християнство, державність, право, розвиток суспільної моралі та норми суспільного співжиття. Розглянуто особливості формування інститутів соціальної допомоги, благодійних організацій.

Зазначено, що соціальна робота в Україні розвивалася водночас із процесами формування незалежності української держави.

Ключові слова: соціальна робота, соціальний працівник, професійна діяльність, історія соціальної роботи, історія становлення соціальної роботи, періоди становлення соціальної роботи, соціальна політика в Україні, соціальна сфера.

Лилия Моргай

История становления социальной работы в Украине

В статье отражена история становления социальной работы в Украине в разные исторические периоды. Установлено, что социальная работа сформировалась под влиянием таких явлений и феноменов, как христианство, государственность, право, развитие общественной морали и норм общественного общежития. Освещается возникновение и развитие социальной работы как социальной помощи, рассмотрены особенности формирования институтов социальной работы, благотворительных организаций.

Отмечено, что социальная работа в Украине по своему началу фактически одновременно с процессами формирования независимости украинского государства.

Ключевые слова: социальная работа, социальный работник, профессиональная деятельность, история социальной работы, история становления социальной работы, периоды становления социальной работы, социальная политика в Украине, социальная сфера.

Liliia Morhai

History of establishment of social work in Ukraine

It is noted that social work in Ukraine at its inception is actually equivalent to the processes of forming the independence of the Ukrainian state.

Social work is the influence of the public, professionals, and individuals on the social situation of society through the formation and implementation of a state social policy aimed at creating favorable conditions for each person's life, family and community.

Social work refers to a relatively new variety of practical activities. The professionalization of social work takes place in several stages: the transformation of activities into the main occupation for an entire group of people; organization of special educational institutions; formation of a professional association; a political campaign to provide professional association of official authority; development and approval of the ethical code of the profession.

Currently, in Ukraine, thousands of places are set up, where social workers at different levels of education are to work, more than two dozen departments, faculties, and branches that train social workers are open. Every year there are new large-scale projects for introducing new approaches to solving social problems using theories and methods of social work, as well as social workers training. We can state that only the system of the Ministry of Labor and Social Policy of Ukraine includes about 140 thousand employees employed by more than 3.5 thousand institutions, organizations and enterprises.

Key words: social work, social worker, professional activity, history of social work, history of social work formation, periods of social work, social policy in Ukraine, social sphere.

Оксана Пришляк

Мультикультуралізм і мультикультурна освіта за рубежом та в Україні

У статті актуалізовано проблему необхідності і доцільності нового сучасного підходу до розуміння розмаїття сучасного світу і переосмислення суті концептуальних підходів щодо функціонування людства в умовах глобалізаційних та міграційних процесів. Схарактеризовано суть мультикультуралізму, який в сучасному світі набуває ознак провідної концепції єднання світових культур, пошуку об'єднаних складових та способів їх реалізації.

Розкрито трактування зарубіжними та вітчизняними ученими суті мультикультурної/полікультурної освіти, яка в сучасних умовах покликана відіграти роль вагомого чинника гуманізації і стабілізації суспільних відносин і створенні рівних можливості для всіх народів і етносів щодо реалізації їх соціальних і культурних потреб.

З'ясовано, що для України, яка прагне влитися в європейський освітній і економічний простір, важливо творчо запозичити прогресивні ідеї зарубіжного досвіду щодо перебудови й модернізації системи освіти у контексті сучасних викликів. Все більша кількість науковців, освітян, державних діячів починають розуміти важливість упровадження ідей мультикультуралізму і полікультурної освіти, пріоритетними завданнями яких є формування людини у дусі загально цивілізаційних цінностей, готовності і здатності жити і здійснювати професійну діяльність у полікультурному середовищі.

Ключові слова: мультикультуралізм, мультикультурна освіта, полікультурність, полікультурна освіта, чинники, принципи, модель полікультурної освіти.

Оксана Пришляк

Мультикультуралізм і мультикультурне освітання за рубежом і в Україні

В статті актуалізовано проблему необхідності і цілесобразності нового сучасного підходу к розумінню різноманітності сучасного світу і переосмислення суті концептуальних підходів відносно функціонування людства в умовах глобалізаційних і міграційних процесів. Охарактеризовано сутність мультикультуралізму, який в сучасному світі набуває ознак провідної концепції єдності світових культур, пошуку єдиючих складових і способів їх реалізації.

Відкрито трактування зарубіжними і вітчизняними ученими сутності мультикультурної / полікультурної освіти, яка в сучасних умовах призначена зіграти роль вагомого фактора гуманізації і стабілізації суспільних відносин і створення рівних можливостей для всіх народів і етносів по реалізації їх соціальних і культурних потребностей.

Вияснено, що для України, яка прагне влитися в європейське освітальне і економічне простір, важливо творчески запозичувати прогресивні ідеї зарубіжного досвіду перебудови і модернізації системи освіти в контексті сучасних викликів. Все більше кількість учених, педагогів, державних діячів починає розуміти важливість впровадження ідей мультикультуралізму і полікультурної освіти, пріоритетними завданнями яких є формування людини в дузі загальних цивілізаційних цінностей, готовності і здатності жити і здійснювати професійну діяльність в полікультурній середі.

Ключові слова: мультикультуралізм, мультикультурне освітання, полікультурність, полікультурне освітання, фактори, принципи, модель полікультурної освіти.

Oksana Pryshlyak

Multiculturalism and multicultural education abroad and in Ukraine

The article actualized the problem of necessity of a new modern approach to understanding the diversity of the modern world and rethinking the essence of conceptual approaches to the functioning of humanity in the context of globalization and migration processes. The author characterized the essence of multiculturalism, which in the modern world acquires the signs of the leading concept of unity of world cultures, the search for unifying components and ways of their realization.

The article deals with the interpretation of foreign and national scholars' understanding of the multicultural / polycultural education, which in modern conditions is called to play the role of a significant factor in the humanization and stabilization of social relations and the creation of equal opportunities for all peoples and ethnic groups in the realization of their social and cultural needs.

It is important to borrow creatively progressive ideas of foreign experience in restructuring and modernizing the education system in the context of modern challenges. An increasing number of academics, educators, and public figures are understanding the importance of introducing multiculturalism and multicultural education, whose priority tasks are the formation of a person in the spirit of universal civilization values, readiness and ability to live and pursue professional activities in a multicultural environment.

Key words: multiculturalism, multicultural education, polyculturalism, polycultural education, factors, principles, model of multicultural education.

Оксана Кравченко, Катерина Чупіна, Іван Салата

Соціально-психологічна реабілітація студентів з інвалідністю (з досвіду діяльності Уманський державного педагогічного університету імені Павла Тичини)

Інноваційною послугою закладу вищої освіти, одночасно і видом соціально-психологічної реабілітації студентів з інвалідністю, виступає інклюзивний туризм – як потужний засіб активної реабілітації, що структурно включає в себе медичні, психологічні, педагогічні, фізичні, професійні, трудові, фізкультурно-спортивні та соціально-побутові заходи.

Метою дослідження стала розробка та експериментальна перевірка програми з впровадження інклюзивного туризму як засобу соціально-психологічної реабілітації студентів з інвалідністю в умовах закладу вищої освіти.

Ключові слова: інклюзивний туризм, студенти з інвалідністю, заклад вищої освіти, виховання, реабілітація, соціалізація.

Оксана Кравченко, Екатерина Чупина, Иван Салата

Социально-психологическая реабилитация студентов с инвалидностью (с опыта деятельности Уманского государственного педагогического университета имени Павла Тычины)

Инновационной услугой учреждения высшего образования, одновременно и видом социально-психологической реабилитации студентов с инвалидностью, выступает инклюзивный туризм – как мощное средство активной реабилитации, структурно включает в себя медицинские, психологические, педагогические, физические, профессиональные, трудовые, физкультурно-спортивные и социально-бытовые мероприятия.

Целью исследования стала разработка и экспериментальная проверка программы по внедрению инклюзивного туризма как средства социально психологической реабилитации студентов с инвалидностью в условиях учреждения высшего образования.

Ключевые слова: инклюзивный туризм, студенты с инвалидностью, учреждение высшего образования, воспитания, реабилитация, социализация.

Oksana Kravchenko, Kateryna Chupina, Ivan Salata

Socio-psychological rehabilitation of students with disabilities (from the experience of the activity of the Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychnya)

Inclusive tourism is an innovative service of higher education institutions, at the same time as a type of socio-psychological rehabilitation of students with disabilities, as a powerful means of active rehabilitation that includes structurally medical, psychological, pedagogical, physical, professional, labor, physical culture, sports and socio- household activities.

The purpose of the study was to develop and experimentally verify the program for the introduction of inclusive tourism as a means of social and psychological rehabilitation of students with disabilities in the institution of higher education.

Key words: inclusive tourism, students with disabilities, institution of higher education, upbringing, rehabilitation, socialization.

Юлія Підвальна, Тетяна Мицик

Соціальна робота з молоддю сім'єю в Україні

У статті окреслено поняття та проблеми молодих сімей в Україні. Розкрито сутність та зміст соціально-педагогічної роботи з молодими сім'ями. Проаналізовано форми й методи соціально-педагогічної роботи з молоддю сім'єю. Досліджено особливості та тенденції розв'язання соціальних проблем молодих сімей в Україні.

Ключові слова: молода сім'я, подружжя, кризові явища, розлучення, батьківство, дитинство, материнство, соціальна робота, соціальні служби.

Юлия Подвальная, Татьяна Мицик

Социальная работа с молодой семьей в Украине

В статье определены проблемы молодых семей в Украине. Раскрыта сущность и содержание социально-педагогической работы с молодыми семьями. Проанализированы формы и методы социальной работы с молодой семьей. Исследованы особенности и тенденции решения социальных проблем молодых семей в Украине.

Ключевые слова: Молодая семья, супруги, кризисные явления, развод, отцовство, детство, материнство, социальная работа, социальные службы.

Yulia Pidvalna, Tetiana Mytsyk

Social school for young family in Ukraine

The article defines the concept and problems of young families in Ukraine. The essence and content of social pedagogical work with young families have been revealed. The forms and methods of social pedagogical work with the young family have been analyzed. The features and tendencies of solving social problems of young families in Ukraine have been explored.

Key words: young family, marriage, crisis phenomena, divorce, parenthood, childhood, maternity, social work, social services.

Альона Таран

Актуальні проблеми навчання та виховання осіб з особливими освітніми потребами

Статтю присвячено актуальним проблемам навчання та виховання осіб з особливими освітніми потребами. Висвітлено етапи зміни ставлення суспільства та держави до осіб з особливими освітніми потребами й становлення системи інклюзивної освіти. Обґрунтовано дефініції «медична», «нормалізація» та «соціальна» моделі порушень. Автором також розкрито сутність, переваги та недоліки сучасної інклюзивної освіти.

Ключові слова: особи з особливими освітніми потребами, інклюзивна освіта, медична модель порушень, нормалізація, соціальна модель порушень, інтеграція, соціалізація.

Алёна Таран

Актуальные проблемы обучения и воспитания лиц с особыми образовательными потребностями

В статье раскрыты актуальные проблемы обучения и воспитания лиц с особыми образовательными потребностями. Проанализированы этапы изменения отношения общества и государства к лицам с особыми образовательными потребностями и становления системы инклюзивного образования. Определены дефиниции «медицинская», «нормализация» и «социальная» модели нарушений. Автором также раскрыта сущность, преимущества и недостатки современного инклюзивного образования.

Ключевые слова: лица с особыми образовательными потребностями, инклюзивное образование, медицинская модель нарушений, нормализация, социальная модель нарушений, интеграция, социализация.

Aliona Taran

Actual problems of education and upbringing of persons with special educational needs

The article is devoted to the actual problems of education and upbringing of people with special educational needs. The stages of the attitude of society and state to people with special educational needs and the formation of an inclusive education system have been highlighted and analyzed. The attitude towards people with mental and physical disorders, in particular for disabled children, correlates with the theoretical social and social models that were formed in the process of society development and were conditioned by prevailing ideological settings, public opinion, system of social and political system.

In the process of change, there are such concepts as «medical», «normalization» and «social» models of violations.

Inclusive education as a system of educational services should be provided by an inclusive school - an educational institution that adapts curricula and plans, the physical environment, methods and forms of learning, utilizes available resources in the community, engages parents, professionals to provide tailor-made services in accordance with the needs of each child. , provides a favorable climate in the educational environment. Thus, in order to integrate students with disabilities into the educational environment, it is necessary to provide a free architectural, educational and communication space in which they can move safely, study and communicate.

Key words: persons with special educational needs, inclusive education, medical model of violations, normalization, social model of violations, integration, socialization.

Вікторія Ісаченко

Теоретико-методичні основи використання методу супервізії у закладах соціальної сфери

Статтю присвячено аналітичному огляду використання методу супервізії у соціальній роботі. Проаналізовано основні функції супервізії у соціальній роботі: освітню, яка передбачає набуття нового досвіду, інформації, інструментарію, удосконалення навичок аналізу своєї діяльності, вміння викладати матеріал, комунікативні навички, уміння прийняття рішень, усвідомлення власних дій, вміння вести записи; підтримувальну – передбачає підтвердження цінності своєї справи, зменшення тягаря відповідальності, розуміння неминучості помилок, а також того, що фахівець не залишається наодинці при розв'язанні проблем; та нормативно-спрямовувальну. Розкрито особливості підготовки професійних супервізорів. Проаналізовано найбільш актуальні та дієві моделі застосування методу супервізії у закладах соціальної сфери.

На нашу думку, найефективнішою за своєю сутністю та повнотою охоплення є шестифокусна модель супервізії. Її особливість полягає у тому, що у своїй взаємодії супервізор задіює шість обов'язкових фокусів уваги. Шестифокусна модель більшою мірою застосовується

як діагностичний інструмент. Діагностується якість усвідомлення фахівцем та ефективність застосування результатів усвідомлення на практиці. Описано основні ролі супервізора у процесі взаємодії з працівником соціальної сфери. Визначено, що метод супервізії дозволяє фахівцям акцентувати увагу на меті і напрямку своєї роботи, формувати системні підходи до стратегії і тактики діяльності, що проводиться, планувати і прогнозувати ефекти втручання, а також усвідомлювати свої помилки і коригувати індивідуальні плани супроводу клієнта. Виокремлено мотиви, що спонукають спеціаліста до реалізації себе як супервізора. Визначено елементи здійснення ефективної супервізії із фахівцями соціальної сфери. Обґрунтовано актуальність використання супервізії у закладах соціальної сфери.

Ключові слова: супервізія, заклади соціальної сфери, соціальний працівник, функції супервізії у соціальній роботі, професійний розвиток, шестифокусна модель супервізії, ролі супервізора, якість соціальної роботи, професіоналізм.

Виктория Исаченко

Теоретико-методические основы использования метода супервизии в заведениях социальной сферы

Статья посвящена аналитическому обзору использования метода супервизии в социальной работе. Проанализированы основные функции супервизии в социальной работе: образовательную, которая предусматривает приобретение нового опыта, информации, инструментария, совершенствование навыков анализа своей деятельности, умение излагать материал, наличие коммуникативных навыков, умение принимать решения, осознание собственных действий, умение вести записи; поддерживающую – предполагает подтверждение важности своего дела, уменьшение бремени ответственности, понимание неизбежности ошибок, а также того, что специалист не пребывает в одиночестве при решении проблем; и нормативно-направляющую. Раскрыты особенности подготовки профессиональных супервизоров. Проанализированы наиболее актуальные и эффективные модели применения метода супервизии в заведениях социальной сферы.

По нашему мнению, наиболее эффективной по своей сути и полноте охвата является шестифокусная модель супервизии. Ее особенность заключается в том, что в своем взаимодействии супервизор задействует шесть обязательных фокусов внимания. Шестифокусная модель в большей степени применяется как диагностический инструмент. Диагностируется качество осознания специалистом и эффективность результатов осознания в практике. Описаны основные роли супервизора в процессе взаимодействия с работником социальной сферы. Определено, что метод супервизии позволяет специалистам акцентировать внимание на цели и направления своей работы, формировать системные подходы к стратегии и тактике проводимой деятельности, планировать и прогнозировать эффекты вмешательств, а также осознавать свои ошибки и корректировать индивидуальные планы сопровождения клиента. Выделены мотивы, побуждающие специалиста к реализации себя как супервизора. Определены элементы осуществления эффективной супервизии со специалистами социальной сферы. Обоснована актуальность использования супервизии в заведениях социальной сферы.

Ключевые слова: супервизия, заведения социальной сферы, социальный работник, функции супервизии в социальной работе, профессиональное развитие, шестифокусная модель супервизии, роли супервизора, качество социальной работы, професіоналізм.

Victoria Isachenko

Theoretical and methodical bases of using the supervisory method in social institutions

The article is devoted to an analytical review of the use of the supervisory method in social work. The basic functions of supervision in social work have been analyzed: education, which provides acquisition of new experience, information, tools, improvement of skills of analysis of their activity; ability to present material, communicative skills, decision making, awareness of own actions, ability to record; supporting involves confirmation of the value of his/her business, reducing the burden of responsibility; understanding the inevitability of errors, as well as the fact that the specialist is not alone in solving problems. The peculiarities of professional supervisors' training have been revealed. The most actual and effective models of application of supervisory method in social sphere institutions have been analyzed.

In our opinion, the six fold model of supervision is the most effective in its essence and comprehensiveness. Its feature is in its interaction, the supervisor employs six mandatory focus tricks. The six-point model is more widely used as a diagnostic tool. The quality of awareness of the specialist and the

effectiveness of applying the results of awareness in practice have been diagnosed. The main roles of the supervisor in the process of interaction with a social worker have been described. It is determined that the supervisory method allows specialists to focus on the goals and directions of their work, to form systematic approaches to the strategy and tactics of the activities being conducted, to plan and forecast the effects of interventions, and to realize their mistakes and to adjust their individual plans of customer support. The reasons for motivating a specialist to implement himself as a supervisor have been outlined. The elements of effective supervision with the specialists of the social sphere have been determined. The urgency of the use of supervision of institutions of social sphere has been substantiated.

Key words: supervision, institutions of social sphere, social worker, supervisory functions in social work, professional development, six-point model of supervision, role of supervisor, quality of social work, professionalism.

Антоніна Кокоша, Наталія Коляда

Формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах діяльності студентського наукового товариства

У статті висвітлено результати експериментальної перевірки ефективності розробленого комплексу умов щодо формування професійної компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах діяльності СНТ. Представлено детальний аналіз процесу експериментального дослідження з описом основних показників та їх порівняльну характеристику. Обґрунтовано відповідність основних показників компонентів та критеріїв професійної компетентності майбутніх соціальних працівників рівню їх сформованості в результаті експериментального впливу. Визначено, що наукових пошуків у контексті представленого дослідження потребують питання модернізації системи університетської освіти з підготовки майбутніх соціальних працівників на основі зарубіжного досвіду та посилення ролі наукової роботи, яка би сприяла формуванню професійної компетентності у процесі фахової підготовки.

Ключові слова: соціальна робота, професійна компетентність, соціальний працівник, студентська наукова робота, студентське наукове товариство, компоненти, критерії та рівні компетентності.

Антонина Кокоша, Наталия Коляда

Формирование профессиональной компетентности будущих социальных работников в условиях деятельности студенческого научного общества

В статье отражены результаты экспериментальной проверки эффективности разработанного комплекса условий для формирования профессиональной компетентности будущих социальных работников в условиях деятельности СНО. Представлен подробный анализ процесса экспериментального исследования с описанием основных показателей и их сравнительная характеристика. Обосновано соответствие основных показателей компонентов и критериев профессиональной компетентности будущих социальных работников уровню их сформированности в результате экспериментального воздействия. Определено, что научных поисков в контексте представленного исследования требуют вопросы модернизации системы университетского образования по подготовке будущих социальных работников на основе зарубежного опыта и усиления роли научной работы, которая бы способствовала формированию профессиональной компетентности в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: социальная работа, профессиональная компетентность, социальный работник, студенческая научная работа, студенческое научное общество, компоненты, критерии и уровни компетентности.

Antonina Kokosha, Natalia Koliada

Formation of future social workers' professional competence in the conditions of student's scientific society

The article highlights the results of an experimental verification of the effectiveness of the developed set of conditions of future social workers' professional competence formation in the conditions of the SSS. A detailed analysis of the experimental research process with a description of the main indicators and their comparative characteristics has been presented. The compliance of the basic indicators of components and criteria of future social workers' professional competence to the level of their formation as a result of experimental influence has been substantiated. It has been determined that

scientific researches in the context of the presented research require the modernization of the university education system of future social workers' training on the basis of foreign experience and strengthening the role of scientific work, which would contribute to the formation of professional competence in the process of professional training.

Key words: social work, professional competence, social worker, student's scientific work, student scientific society, components, criteria and levels of competence.

Наталія Коляда, Наталія Левченко

Розвиток молодіжної роботи в умовах вищого закладу освіти (з досвіду діяльності молодіжного центру «Start» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини)

У статті представлено особливості розвитку молодіжної роботи в умовах закладу вищої освіти; висвітлено досвід діяльності Молодіжного центру «START» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини; визначено поняття «молодь», «молодіжна робота», «молодіжний працівник»; розкрито особливості Портфоліо молодіжної роботи Ради Європи та виокремлено компетенції молодіжного працівника; зазначено головну мету діяльності Центру, його основні завдання, напрями діяльності (навчально-науковий, дозвіллевий, інформаційно-консультаційний, проектний, профорієнтаційний, менторський). Здійснено дослідження під час проведення тренінгу «Молодіжна політика та молодіжна робота в Україні» задля самооцінки учасниками своїх знань (на початку тренінгу та після його завершення).

Ключові слова: молодь, молодіжна робота, молодіжна політика, молодіжний працівник, Портфоліо молодіжної роботи.

Наталья Коляда, Наталья Левченко

Развитие молодежной работы в условиях высшего учебного заведения (из опыта деятельности молодежного центра «Start» Уманского государственного педагогического университета имени Павла Тычины)

В статье представлены особенности развития молодежной работы в условиях заведения высшего образования; освещен опыт деятельности Молодежного центра «START» Уманского государственного педагогического университета имени Павла Тычины; определены понятия «молодежь», «молодежная работа», «молодежный работник»; раскрыты особенности Портфолио молодежной работы Совета Европы и выделены компетенции молодежного работника. Указана главная цель деятельности Центра, его основные задачи, направления деятельности (учебно-научное, досуговое, информационно-консультационное, проектное, профориентационное, менторское). Проведено исследование во время проведения тренинга «Молодежная политика и молодежная работа в Украине» с целью самооценки участниками своих знаний (в начале тренинга и по его завершению).

Ключевые слова: молодежь, молодежная работа, молодежная политика, молодежный работник, Портфолио молодежной работы.

Natalia Kolyada, Natalia Levchenko

Development of youth work in a higher education institution (from the experience of the Youth Center "Start" of Pavlo Tychnya Uman State Pedagogical University)

The article presents the peculiarities of youth work development in the institution of higher education. The experience of the activity of the Youth Center "START" of Pavlo Tychnya Uman State Pedagogical University has been elucidated. It has been defined the notion of "youth", "youth work", "youth worker". The features of the Portfolio of youth work of the Council of Europe have been revealed. The competence of a youth worker has been singled out. The main purpose of the Center's activities, its main tasks, directions of activity (educational-scientific, leisure, informational and consulting, project, professional orientation, mentoring) have been specified. A study was conducted during the training "Youth Policy and Youth Work in Ukraine" in order to self-assess the participants of their knowledge (at the beginning of the training and after its completion).

Key words: youth, youth work, youth policy, youth worker, Portfolio of youth work.